
Navegant per la carta de Gabriel de Vallseca

Autor:

Data de publicació: 12-09-2013

No és estrany, en una editorial petita, que el vincle establert entre l'editor i els llibres que publica sigui profund. N'és un exemple Joan de Moya, cap de l'editorial barcelonina Lumenartis, que acaba de publicar La carta de Gabriel de Vallseca de 1439, l'única carta nàutica hispànica que es conserva al nostre país. 'A editar-la, m'hi va moure el fet de descobrir-la i, sobretot, de comprovar-ne la importància i la bellesa en una visita al Museu Marítim de Barcelona, on s'exposa.

No és estrany, en una editorial petita, que el vincle establert entre l'editor i els llibres que publica sigui profund. N'és un exemple Joan de Moya, cap de l'editorial barcelonina Lumenartis, que acaba de publicar La carta de Gabriel de Vallseca de 1439, l'única carta nàutica hispànica que es conserva al nostre país. 'A editar-la, m'hi va moure el fet de descobrir-la i, sobretot, de comprovar-ne la importància i la bellesa en una visita al Museu Marítim de Barcelona, on s'exposa. I em va sorprendre que ningú no hagués fet abans una reproducció de l'original.'

És així com De Moya justifica l'edició facsímil de l'original, que s'ha publicat acompanyada d'un extens estudi de l'arxiver valencià Ramon Pujadas, un dels experts mundials en cartografia nàutica medieval més reconeguts. De moment ja n'han aparegut molt bones crítiques en revistes de referència com Imago Mundi i The Portolan, però De Moya aspira amb aquesta edició a fer descobrir al públic del nostre país una obra artísticament, històricament i científicament molt interessant, que amaga una pervivència plena d'anècdotes (llegiu-ne les vicissituds al pròleg del Dr. Francesc Fontbona), tan interessants com els mateixos detalls, miniatures i llegendes plasmats al mapamundi per Gabriel de Vallseca.

Detalls especials

Joan de Moya, quan explica per què es va fixar en la carta de Gabriel de Vallseca, en destaca uns quants aspectes que la fan singular. D'entrada, la norma productiva dels cartògrafs i mapes de l'època no era la que va seguir el pintor barceloní, ans era molt més esquemàtica. De carates tan bones, sols se'n feien per comanda i hi havia d'intervenir fins i tot un notari per la quantitat de diners que es movien. Eren peces molt costoses, i no totes han pogut arribar als nostres dies. També són destacables les miniatures d'art gòtic que decoren les costes i els interiors de la carta, que fan la reproducció atractiva als estudiosos de l'art. I als lingüistes, afegeix, els poden interessar les llegendes en català que hi apareixen, cosa gens habitual en una època en què la llengua culta era el llatí.

Jueu convers

L'autor de la carta nàutica, Gabriel de Vallseca, va néixer a Barcelona al si d'una família jueva i es va dedicar inicialment a la pintura. Per mitjà del prohom barceloní Joan de Vallseca, 'va ser guiat cap a la llum del cristianisme' sota amenaça de perdre la vida per jueu. La conversió forçosa, explica De Moya, es pot veure una mica a la carta del 1439, atès que el model en què es va inspirar a l'hora de pintar-la solia col·locar damunt les cases dibuixades una creu, que Vallseca no va plasmar. De Vallseca, coneixedor de la important tradició cartogràfica de Mallorca, s'hi va desplaçar quan va trobar l'oportunitat de muntar-hi un taller de cartes, amb el qual va fer els primers diners. Però De Vallseca es va convertir en un influent personatge de la Mallorca de l'època amb un altre negoci: el tràfic d'esclaus i de teixits.

Publicat a Vilaweb